

İŞIK ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ BÜNYESİNDE KURULABİLECEK BİR “MÜZİK, SES VE İCRA SANATLARI BÖLÜMÜ” ÜZERİNE GÖRÜŞLER

23 Kasım 2010

İstanbul

Dr. Ozan Yarman,

Yük. Müh. M. Kemal Karaosmanoğlu

Ülkemizde müzik ilk ve orta öğretimi, genel itibariyle ve ileriye dönük eğitim devamlılığı açısından, amaçtan yoksun ve yönsüz bir görüntü sergiliyor. İlk ve orta kademeler ile yüksek eğitim (konservatuvarlar + müzik içerikli sanat ve tasarım fakülteleri + müzik eğitimi anabilim dalları) arasında organik bir bağ bulunmuyor, kurulmamış. Bu vaziyet, Milli Eğitim Bakanlığı “*Ortaöğretim 9. ila 12. Sınıflar Müzik Dersi Öğretim Programı*”nda bariz bir şekilde görülebiliyor. Orada, örneğin, Türk Sanat/Halk müziği ile Batı müziği içerikleri harc-ı alem karılmaya çalışılmış... Erken dönem Batılılaşma atılımlarına dayalı olarak, Klasikal/Kontemporen Batı müziği ses iklimi (oktavda 12 eşit aralıklı ses) ve notasyon düsturu (solfej, tonalite akor, armoni, kanon) esas kılındığı halde, her iki müzik türü amalgam bir biçimde – perdeler/makamlar/usuller/formlar yönünden birbirleriyle kökten uyumsuz olduklarına bakılmaksızın – “tek-tip öğrenciye tadımlık” sunuluyor...

Oysa ki, ilk ve orta öğretimi düzenleyen *Milli Eğitim Temel Kanunu* madde 33’te, güzel sanatlar alanlarında yetenekli olduğu görülen çocukların özel yetiştirilmesi için ayrı bir yönetmeliğe bağlı ilköğretim ve ortaöğretim okullarının açılabilmesi ve müfredattan farklı yetiştirme tedbirlerinin alınabileceği belirtilmiş. Uygulamaya bakıldığında ise, erken gelişim evresinde “harika çocukların” kesintisiz müzik eğitimi gelişigüzeğe terkedilmiştir. Müzikte uzmanlaşabilecekleri hesaba katılmamıştır. Boşluğu kapamak, özel hocalara ve özel paralı okullara, yahut şanslı olanlar için ilk-orta öğretim seviyesinde müzik eğitimi veren köklü (1980 öncesi) bir konservatuvara (İÜDK, MSÜDK, İTÜTMDK) yarı-zamanlı ikinci bir kayıt yaptırmaya kalıyor. Hani, iyi bir üniversiteye girebilmeyi “özel dersanelere” ve “hazırlık kurslarına” bırakmakta olduğu gibi...

Halbuki, çağdaş eğitimde gözetilmesi gereken, ilk ve orta öğretim boyunca matematik, fen, dil-bilgisi, tarih gibi standart konuların kalitesinden ve etraflıca işlenmesinden feragat edilmeksizin, müziğe sıradışı yatkın yetenekli çocukların küçük yaşlardan başlayarak özel desteklenip, yüksek müzik kurumlarına taşınmalarıdır. Öğrenci üniversite çağına ulaştığında, dilerse, olağan tercih alanları (mühendislik, edebiyat, sosyoloji, vs...) dışında, müzik kariyerine yoğunlaşmak isteyebilir. İlk ve orta öğretimde müzik (veya herhangi bir temsil/sahne sanatı), “olmasa da olur” denilip geçirilecek, zaman öldürmeye yarayan bir ders her halde sayılamaz. Öteki alanlarda olduğu gibi, müzik eğitimi de, yükseköğretim kurumlarına öğrenciyi hazırlamak, ona mesleki hayatında

tastamam bir tercih yelpazesi sunmak üzere verilmelidir. Yeteneklerinin potansiyeli tam olarak işlenen “harika çocuk”, yükseköğrenim düzeyine vardıktan sonra, diğer alanlarda yaşlılarından aşağı kalmayan bir genel bilgi ve kültür donanımı edinmiş olarak, profesyonel müzik uğraşını/sanatkarlığı pekala meslek olarak seçebilecektir. Hatta, gerekmesi halinde, kararını gözden geçirebilecek, üniversite düzeyinde başka bir meslek alanına geçiş yapabilecektir. Bu imkan, onun doğal bir hakkı sayılarak, tam sağlanabilmelidir.

Ne yazık ki, ülkemizde kesintisiz müzik eğitime (anaokulundan konservatuvara) yönelik gerekli kanallar, güzergahlar hazırlanmamıştır. Yukarıda anılan *Ortaöğretim Müzik Dersi Programı*’nda, örneğin, 11. sınıfta aksak ölçüler tanıtılmaya kalkışılmış, öğrenci 16-17 yaşında Türk Aksağı (5/8) ile yüzleştirilmiştir! Müzikte ritmik olguya ve bizim özelimizde (köklü tarihsel ve folklorik müziklerimizde ayan beyan vurulan) aksak usullere bu kadar geç bir yaşta temas edilmesi fecattır, gülünçtür. Sosyokültürel gerçeklerimizi on adım geriden ancak takip eden bu türden yaklaşımlar, bireylerin müziksel gelişimini en temelden köstekleyicidir.

Benzer bir durum, 2547 sayılı YÖK kanunu (Değişik: 17/8/1983 - 2880/1 md.) Madde 3’ün (Değişik:3/4/1991 - 3708/1 md.) H bendinde görülmektedir:

“Konservatuvar: Müzik ve sahne sanatlarında sanatçı yetiştiren bir yükseköğretim kurumudur.”

Oysa, konservatuvar, küçük yaşlardan başlayarak temel müzik teorisi ve çalgı eğitimi ile yoğrulmuş üstün yeteneklileri yüksek icra, yorumculuk, bestecilik ve temsil (bale, dans, opera, tiyatro, halk oyunları) sanatları düzeyine taşımaya yönelik çok müstesna bir yüksek okuldur. Bunların sağlanması için, öncelikli olarak, ilk ve orta öğretimdeki müzik veya temsili sanatlar eğitiminin, en azından yetenekli çocuklar özelinde, konservatuvarları hedeflemesi şarttır. Türkiye’de hal böyle değildir. Üniversite birinci sınıfta, 18 yaşındaki gence “temel piyano eğitimi” ve “Türk müziği solfeji ve nazariyatı” vermeye kalkan bir müzik yükseköğretim kurumu başarıyı baştan ıskalamış demektir!

Feyziye Mektepleri Vakfı Işık Üniversitesi bünyesinde bir konservatuvar kurulması yönünde aldığımız duyumlar çok sevindiricidir; çünkü, temas edegeldiğimiz yurdumuz müzik eğitimi çıkmazına kesin ve kalıcı çözüm sağlayabilecek olarak, birazdan açıklayacağımız çerçevede, mutasavver “Işık Üniversitesi Konservatuvarı”, Feyziye Mektepleri Vakfı’nın orta kademedeki eğitim kurumlarıyla kolaylıkla ilişkilendirilebilecektir.

1982 Anayasası zemininde ve anılan YÖK kanununa göre, bütün konservatuvarların yükseköğretim kurumu statüsünde sayılarak üniversitelere bağlanması gerektiği malumdur. Serdettiğimiz görüşler çerçevesinde bu noktayı yeniden ele alacak olursak, konservatuvarlarımızın (yarı-zamanlı seçenekler sunabilen kadim istisnalar dışında) “musiki cemiyeti” yahut “müzik kursu” ayarında faaliyet veren kuruluşlar oldukları ortadadır. Pek çok örnekte izlendiği üzere, yaşı-geçmiş, ve bu yüzden harcanmış yetenekler durağına

dönüşmemesi için, yeni kurulacak bir konservatuvarın ilk ve orta öğretim evveliyatı özenle çalışılmalıdır.

Batı’da, müzik eğitiminin, öğrenci konservatuvara gelinceye kadar, bazen yine konservatuvarlara bağlı özel müzik okulları veya kolejlerinde verildiği vakidir. Diğer durumlarda, olağan eğitim sistemi içinde “uzmanlaşmaya yönelik müzik eğitimi birimleri” aynı bir ilköğretim okulu veya lise çatısı altında teşekkül etmektedir. Esas gaye, üniversite düzeyindeki sanat kurumuna ön-hazırlıktır. Ülkemizdeki genel manzara, ikinci seçeneği daha çok öne çıkarıyor hissindeyiz.

Kanaatimizce, bu aşamada en uygun ilk adım, gelecekte kapsamına bale, dans, halk oyunları ve tiyatro da pekala dahil edilebilecek (edilmesi doğallıkla icabeden), operalı-orkestralı bir konservatuvar yerine, Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde bir “**Müzik, Ses ve İcra Sanatları Bölümü**” teşekkülüdür. Bu bölüm, birinci solukta, fakültenin diğer bölümlerinden, müzik ile ilgilenen amatör heveslileri ve dışarıdan yetenekli gençleri çekebilir...

Uzun vadede ise, Feyziye Mektepleri Vakfı çatısı altındaki ilk ve orta öğretim okullarına, olağan milli eğitim müzik derslerine paralel olarak konacak bir “*Konservatuvara Hazırlık Birimi*” üzerinden, müziğe yatkın yetenekli öğrencilerin “Müzik, Ses ve İcra Sanatları Bölümüne” ulaştırılması gözetilebilir. Bu çocuklarımız, seçili günler “Konservatuvara Hazırlık Birimine” aktarılabilir ve sıradan müzik derslerinden muafiyete tabi tutulabilir. Ayrıca, bölümün öğretim görevlileri, yetenekli çocuklara bu birimde özel müzik eğitimi muhakkak sağlayacak şekilde yönlendirilirler, düzenli ve programlı dersler verdirilirler.

Milli Eğitim Temel Kanunu madde 33’teki yaptırımlar, böyle bir doğrultuya geçit veriyor görünmektedir:

Milli Eğitim Temel Kanunu

VIII – Güzel sanatlar eğitimi:

Madde 33 – Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

Nitekim, işte, “Konservatuvara Hazırlık Birimi”, ilk etapta Işık Üniversitesi Maslak Kampüsü’nün yanıbaşındaki Ayazağa Işık Okulları’na açılabilir. Bu birime, sıradan müzik derslerinden özel değerlendirme kıstaslarına göre seçilecek ve dışarıdan kayıt ettirilebilecek yetenekli çocuklar alınabilir. Birim, anaokulundan lise son sınıfa kadar, toplam 2+12 seviye ve 4+24 yarıyıl (4 ila 17 yaş dönemi) olacak şekilde, özel statülü ve icra-teori eşit ağırlıklı bir müzik okulu biçiminde faaliyet gösterebilir. Birime, mutasavver “Müzik, Ses ve İcra

Sanatları Bölümü” öğretim görevlileri dışında, Eğitim Fakültelerimizden Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu müzik öğretmenleri de dahil edilebilir.

“Müzik, Ses ve İcra Sanatları Bölümünün” (Music, Sound and Performance Arts Department) genel profili hakkındaki düşüncelerimiz aşağıdaki çerçevede özetlenebilir:

1. Çalgı ve Ses İcrası Anasanat Dalı (*Instrumental & Vocal Performance*)
2. Kompozisyon, Teori ve Analiz Anasanat Dalı (*Composition, Theory & Analysis*)
3. Ses İklimleri ve Tarihi Anabilim Dalı (*Soundscapes & History of Sound*)
4. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (*Professionalizing in Music Education*)

Birinci maddede, **enstrumantal** ve **vokal icracılıkta** , gerek solo, gerek koro, gerek çalgı orkestrası oluşumları altında yüksek eğitim;

İkinci maddede, **bestecilik**, **temel müzik teorisi** ve **eser/form analizi** alanında kitabi yüksek eğitim;

Üçüncü maddede, **ileri müzik teorisi** ve **psiko-akustiğin temelleri** alanında, diğer bir deyişle, ses-dizilerinin inşası, müzik matematiği, çalgı yapımı ve seslendirme teknikleri, tarihte müzik kuramcılığı ve kuramsal metinlerin müzikolojik analizleri, ses teknolojileri ve ses modelleme araçları gibi konularda labaratuvar-ortamlı yüksek eğitim;

Dördüncü maddede, mutasavver “Konservatuvara Hazırlık Birimine” girdi-döndülü olarak müzik eğitmeni yetiştirecek bir yükseköğretim Anabilim Dalı, vazedilmiştir.

Bu görüşleri, ilginize ve değerlendirmenize saygılarımızla sunuyoruz.

Esenlikler ve iyi çalışmalar,

Dr. Ozan Yarman

M. Kemal Karaosmanoğlu